

Kontrollutvalget

Dato: 17.09.2012

Deres ref:

Vår ref (saksnr.):
201200044-5
Revisjonsref:

Saksbeh:
Hanne Sophie Hem
Tlf.: 23 48 68 18

Arkivkode
126.6

BARNEVERNTJENESTENES HENLEGGELSE AV UNDERSØKELSESSAKER ETTER BEKYMRINGSMELDINGER FRA OSLO KRISESENTER

Saken gjelder:

Det vises til kontrollutvalgets behandling 28.02.2012 av sak 18/12 *Barneverntjenestenes henleggelse av undersøkelsessaker etter bekymringsmeldinger fra Oslo Krisesenter*. Saken bygget på en oversendelse fra kontrollutvalgets medlem Jan-Bendix Byhring til Kommunerevisjonen og kontrollutvalget av 10.01.2012. I oversendelsen ble det vist et skriftlig spørsmål stilt av Marianne Borgen (SV) av 19.12.2011 til byråden for helse og sosiale tjenester. Spørsmålet dreide seg om et oppslag på NRK Dagsrevyen 18.12.2011 der det framkom at Oslo Krisesenter hadde sendt 110 bekymringsmeldinger til barnevernet det siste året, og at 109 av sakene var blitt henlagt ifølge Krisesenterets leder. Byråden besvarte Borgens spørsmål i notat av 21.12.2011 (notat nr 35). Som vedlegg til dette notatet forelå det et skriv fra leder av Krisesenteret der det bl.a. ble presisert at alle meldingene fra Krisesenteret gikk til undersøkelse, men at med ett unntak ble alle undersøkelsessakene henlagt. Antallet meldinger på 110 var for 2010.

I Byhrings brev av 10.01.2012 ble det foreslått at Kommunerevisjonen vurderte en undersøkelse av barneverntjenestenes håndtering av sakene, og deretter la fram en sak for kontrollutvalget. Kontrollutvalgets vedtok følgende i sak 18/12:

Kontrollutvalget har merket seg det oppdraget som Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har gitt til Barne- og familieetaten om å foreta en kartlegging av årsakene til at en svært høy andel av bekymringsmeldinger fra Oslo Krisesenter ikke har resultert i barneverntiltak. Kontrollutvalget ber Kommunerevisjonen gjøre en ny vurdering av om hvorvidt det skal foreslås for utvalget å iverksette en egen gjennomgang av sakene i forbindelse med framleggelse av sak om forvaltningsrevisjoner med oppstart 2. halvår 2012.

I Kommunerevisjonens redegjørelse til kontrollutvalgets møte 28.08.2012, sak 87 *Forvaltningsrevisjon med oppstart 2. halvår 2010* ble utvalget informert om at Kommunerevisjonen avventet byrådsavdelingens arbeid med dette. Det var forsinket, og det ble derfor foreslått å komme tilbake til saken så snart dette arbeidet var fullført.

Byråden for helse og sosiale tjenester har i notat 203/2012 av 04.09.2012 til helse- og sosialkomiteen redegjort for den kartleggingen som er gjennomført. Som det her framgår har byråden gjennomgått saker fra 2011. Notatet følger vedlagt og det gjøres nærmere rede for dette i saksframstillingen nedenfor.

Kommunen har kartlagt hva som er skjedd med bekymringsmeldinger mottatt i 2011. Kommunerevisjonen foreslår at Kommunerevisjonen ikke gjennomfører en ny gjennomgang av disse meldingene. I saken gjør Kommunerevisjonen imidlertid rede for flere mulige undersøkelser i tilfelle kontrollutvalget likevel finner det nødvendig å følge opp med en nærmere undersøkelse.

Saksframstilling:

Byråden for helse og sosiale tjenester har i notat 203/2012 av 04.09.2012 til helse- og sosialkomiteen redegjort for den kartleggingen som er gjennomført.

Om gjennomføringen av kartleggingen

Det er gjennomført en kartlegging av meldinger sendt bydelsbarnevernet fra Oslo Krisesenter i 2011. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har informert Kommunerevisjonen om at det ble muntlig avklart at Barne- og familieetaten skulle gjennomføre en kartlegging av sakene i 2011, og ikke av de 109 henlagte undersøkelsessakene i 2010. Begrunnelsene for dette valget var, ifølge byrådsavdelingen, at Krisesenteret hadde uttalt at det så den sammen trenden i 2011 som i 2010, og ressursbruken i barneverntjenestene ville bli mindre ved å kartlegge saker som ikke var så gamle.

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har dessuten informert Kommunerevisjonen om at kartleggingen av de innkomne meldingene bygger på tall og forklaringer som den enkelte bydel selv har oppgitt/rapportert. Barne- og familieetaten har ikke gjort en selvstendig datainnsamling eller foretatt en revurdering av bydelsbarnevernets skjønnsutøvelse. Byrådsavdelingen har overfor Kommunerevisjonen pekt på at verken den eller etaten har rett til innsyn i saksdokumentene, og at det derfor det ikke var mulig å etterprøve begrunnelsene eller de faglige vurderingene i sakene. Det ble oppgitt at dette også var grunnen til at byrådsavdelingen i brev av 21.12.2011 ba Fylkesmannen i Oslo og Akershus om foreta en undersøkelse. I Fylkesmannens svarbrev av 23.01.2012 framgår blant annet følgende:

Fylkesmannen, som tilsynsmyndighet, er av den oppfatning at byrådsavdelingen selv kan bringe på det rene hva som skjer når sakene behandles i barneverntjenesten.
[...]

Som tilsynsmyndighet ber vi om at kopi av redegjørelsene fra bydelene sendes Fylkesmannen, slik at vi kan vurdere om det foreligger brudd på lov om barneverntjenester.

Resultatet av kartleggingen

Barne- og familieetaten har i et samarbeid med byrådsavdelingen kategorisert de begrunnelser som barneverntjenestene hadde sendt inn. Resultatet av kartleggingen av saker meldt av Oslo Krisesenter til bydelene i 2011 viser i følge byrådets notat 203 at bydelsbarnevernet har mottatt 48 meldinger fra Krisesenteret i løpet av året. Av disse ble én melding henlagt uten undersøkelse. Begrunnelsen for denne henleggelsen er oppgitt å være at melder var anonym og at det ikke var mulig å identifisere hvem meldingen gjaldt. For de øvrige 47 meldingene ble det iverksatt undersøkelser.

Kartleggingen av hva som skjedde etter undersøkelsesfasen, viser at det i:

- 15 saker ble iverksatt barneverntiltak
- 14 saker ble henleggelse fordi barneverntjenesten ikke fant grunnlag for å iverksette tiltak
- 11 saker ble henleggelse fordi foreldrene motsatte seg hjelpetiltak og det ikke var grunnlag for å fremme sak i fylkesnemnda
- 4 saker ble henleggelse fordi familien flyttet fra landet
- 3 saker ble henvisning av foreldre til annen instans

Med utgangspunkt i oversikten, peker byråden på at det ikke grunnlag for å hevde at barneverntjenesten ikke følger opp saker meldt av Oslo Krisesenter. Byråden uttaler også at barneverntjenestens videre oppfølging i de sakene der foreldre ikke har samtykket til tiltak, vil være avhengig av alvorlighetsgraden i saken.

Byrådets oppfølging av kartleggingen

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har opplyst til Kommunerevisjonen at den i det førstkommende faste møte med bydelsbarnevernet, 28.09.2012, vil ha et punkt på dagsorden om hvordan de aktuelle barneverntjenestene har fulgt opp/vil følge opp de elleve sakene der foreldre ikke samtykket til hjelpetiltak. Det ble også påpekt fra byrådsavdelingens side at oppfølging av barn og familier som ikke har samtykket til tiltak, er et sentralt tema som i 2012 har vært fulgt opp i Storbynetteverket på barnevernområdet. I nettverket er det tre barneverntjenester i Oslo som sammen med fem andre store kommuner registrerer antallet henlagte undersøkelsessaker som er begrunnet med at foreldre ikke samtykker til tiltak. Hensikten med registreringen er å finne ut hvor mange dette er, og hvor stor andel dette utgjør av henlagte undersøkelsessaker. Registreringen foregår i perioden 1.4 -1.10.2012. Byrådsavdelingen påpekte videre at fra og med 2013 vil denne årsaken til henleggelse av undersøkelsessaker også bli et obligatorisk rapporteringspunkt i KOSTRA.

Av notat 203/2012 framkommer også at det er igangsatt et arbeid for å utarbeide en samarbeidsavtale mellom Oslo Krisesenter og bydelsbarnevernet, og at det forventes at en samarbeidsavtale vil foreligge ved årsskifte 2012/13.

Forholdet mellom Krisesenterets og barnevernets tall

Kommunerevisjonen har videre sett på Oslo Krisesenters årsberetning for 2011. Av denne framgår det at Krisesenteret i løpet av 2011 hadde sendt 73 bekymringsmeldinger til barnevernet. Kommunerevisjonen tok derfor kontakt med daglig leder ved Krisesenteret med sikte på å få en forklaring på hvorfor bydelsbarnevernet oppga å ha mottatt 48 meldinger i 2011, mens Krisesenteret opererte med 73; en differanse på 25 meldinger. Daglig leder kunne ikke forklare dette, men presiserte at Krisesenteret nå hadde gjort en kontrolltelling av de meldingene som var sendt i 2011. Tellingen viste at det var 73 meldinger til bydelsbarnevernet og fire meldinger til andre kommuner.

Fra byrådsavdelingen har vi fått opplyst at når Krisesenteret sender en bekymringsmelding, kan barneverntjenesten allerede ha mottatt melding eller opprettet en undersøkelsessak. I slike tilfeller vil Krisesenterets melding bli registrert som en opplysning i saken, og ikke som en melding. Byrådsavdelingen understreket at antall meldinger registrert inn i barnevernet derfor kan være mindre enn antall meldinger registrert ut fra Krisesenteret, men at det ikke er ensbetydende med at meldingen er henlagt eller oversett. Kommunerevisjonen har ikke undersøkt årsakene til differansen nærmere.

Når det gjelder resultatet av kartleggingen av meldingene for 2011 for øvrig, uttrykte daglig leder ved Krisesenteret en undring over at bydelsbarnevernet i 30 prosent av undersøkelsessakene (14 av 47) ikke fant grunnlag for barneverntiltak. De fleste kvinner med barn som oppsøker Krisesenteret, er unge kvinner med minoritetsbakgrunn som har levd med vold og trusler gjennom flere år. Krisesenterets vurdering var at disse kvinnene og barna hadde behov for barneverntiltak i tillegg til tiltak fra andre instanser. Det ble videre uttrykt bekymring for de barn/familier der saker var blitt henlagt, fordi det ikke var gitt samtykke til tiltak, og Krisesenterets daglige leder stilte spørsmål om barnevernets eventuelle oppfølging og motivasjonsarbeid for å få de til å akseptere tiltak. Daglig leder var tilfreds med at arbeidet med å få på plass gode samarbeidsrutiner mellom Krisesenteret og bydelsbarnevernet nå var kommet i gang. Det ble informert om at et første møte i arbeidsgruppen ville finne sted 24.09.2012.

Kommunerevisjonens vurdering

Kommunen har selv kartlagt hva som er skjedd med de 48 bekymringsmeldingene, og ikke selve kvaliteten i saksbehandlingen. Kommunerevisjonen foreslår at Kommunerevisjonen ikke gjennomfører en ny gjennomgang av disse meldingene.

Dersom kontrollutvalget likevel finner det nødvendig å følge opp med en undersøkelse, mener Kommunerevisjonen at følgende kan være aktuelt:

- kartlegge bydelsbarnevernets egen oppfølging av de elleve sakene som ble henlagt etter undersøkelse fordi foreldrene motsatte seg hjelpetiltak og barneverntjenesten ikke fant grunnlag for å fremme sak for fylkesnemnda,
- kartlegge innholdet i de 14 sakene som ble henlagt etter undersøkelse fordi barneverntjenesten ikke fant grunnlag for tiltak eller
- kartlegge hva som er årsaken til differansen mellom de 73 meldingene som Krisesenteret har oppgitt å ha sendt i 2011 og de 48 meldingene som bydelsbarnevernet har oppgitt å ha mottatt. En slik kartlegging forutsetter at det ikke er noe i veien for at Kommunerevisjonen får opplysning om antallet meldinger brutt ned per bydel fra Oslo Krisesenter.

En mindre kartleggende undersøkelse av ett eller flere av alternativene skissert over, kan i tilfelle startes opp så snart Kommunerevisjonen har ledig kapasitet.

Per i dag er ikke Fylkesmannen i Oslo og Akershus informert om resultatet av den kartleggingen som er gjennomført av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011. Ifølge byrådsavdelingen er det påregnelig at Fylkesmannen blir skriftlig orientert i løpet av uke 38. Dersom kontrollutvalget ikke ønsker å bestille en undersøkelse nå, vil Kommunerevisjonen foreslå at vi kommer tilbake til spørsmålet om en forvaltningsrevisjon relatert til dette området i forbindelse med sak til utvalget om forvaltningsrevisjoner med oppstart 1. halvår 2013, og at det her inkluderes eventuell informasjon om Fylkesmannens vurdering og oppfølging.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar Kommunerevisjonens redegjørelse om barneverntjenestenes henleggelse av undersøkelsessaker etter bekymringsmeldinger fra Oslo Krisesenter til orientering.

Saken oversendes helse- og sosialkomiteen.

Med hilsen

Unn H. Aarvold
konst. kommunerevisor

Lars Normann Mikkelsen
avdelingsdirektør

Utskrift av protokoll:
Byråden for helse og sosiale tjenester

Vedlegg:
Bydelenes behandling av barnevernsaker meldt av Krisesenteret i Oslo, notat 203 av 04.09.2012 fra byråden for helse og sosiale tjeneste til helse- og sosialkomiteen